

LO CRIT D'ESpanya

SETMANARI CARLISTA ILUSTRAT

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

EN BARCELONA: trimestre.....1 pesseta
 FORA: idem.....1'25 »

ULTRAMAR Y EXTRANJER
 trimestre.....2'50 pesseta

— Número solt: 5 céntims —

ADMINISTRACIÓ:

EN LA BIBLIOTECA TRADICIONALISTA
 Ronda Universitat n.º 14

APARTAT DE CORREUS, N.º 147
 ahont se dirigirá tota la correspondencia

— Número atrassat: 10 céntims —

iii. Barcelonesa. s. Pau. 56.

D. Reynaldo Brea

Apochs se podrà donar ab més justícia 'l califi-
catiu d' actius é incansables com á D. Rey-
naldo Brea, quant de treballar per la causa
carlista 's tracta.

Molt jove encara, puig no conta més de 27 anys,
constitueix una esperança pera 'l partit, ja que á sa
prodigiosa activitat reuneix intel·ligència privilegiada y
extensos coneixements militars.

Nos plau publicar lo retrato de nostre amich estima-
díssim, resident avuy á Ilo-Ilo (Filipinas), per sos pro-
pis mereixements en primer lloch, y segonament per
tractarse del fill del Brigadier D. Anton Brea, també
carinyosíssim amich nostre, y un dels carlistas més
braus en la guerra y més treballador en los días de pau
en servey de la Bandera de Don Cárlos.

¡LLUNY DE LA PATRIA!

Allá lluny, baix lo cel blau d' Italia, en un flayrós
jardí orejat per las suaus brisas del Mediterrani, s' hi
paseija una Augusta y angelical Dama, que per etzar de
la sort s' veu proscripta y desterrada de la seva terra,
de l' hermosa Espanya, d' aquesta península deliciosa
que apar un recó del Paradís.

Y la Augusta Dama gira sovint los ulls envers á Es-
panya, y demostra lo pesar que afligeix son cor al veu-
rers allunyada de sa benvolguda patria, d' aquesta
patria que en mans dels juheus y mercenaris del llibe-
ralisme 's veu jella que dominá mitj monl escupida,
trepitjada y rellegada al olvit.

Per aixó sofreix l' Augusta Dama, y encare més per-
que son Espós es qui per Deu ha sigut senyalat per
tornar á la patria á son antich esplendor y renom, y
per donarli jorns de pau y benhauransa. Mes la Pro-
videncia en sos designis ha retardat l' hora de la ver-
dadera llibertat d' Espanya, y permet que lo lliberalis-
me allargui per un quant temps més son abominable
regnat.

Y la Dama que 's paseija pel jardí d' Italia, acariciat
per las brisas del mar, alsa 'ls ulls al cel y diu:

—Los designis de Deu son justos. ¡Alabat siga lo
Senyor!

Y l' amor á la patria creix y creix en lo cor de la
Augusta Dama.

Per aixó es que fins té enveja de las aurenas que
forman alegres remolins y crusan l' espay, puig que la
aurena pot estendre son rápit vol y anar á fer son
niu en alguna hospitalaria llar de la benvolguda patria.

Per aixó fins té enveja de las auras del mar, que ab
sas llastas alas anirán á orejar los roures de Catalunya,
las flors de Valencia y 'ls pensils d' Andalucia.

Y allá lluy, molt lluy, en lo punt ahont apar que
se juntin lo cel y la mar, passa una nau ¡dixosa nau!,
puig que arrastrada per lo vent, anirá á mullar sos peus
en ayguas espanyolas.

¡Y Ella, l' Augusta Dama, 's veu privada de petjar

la terra patria, de respirar son ayre, d' olorar sas flors
y de conversar ab sos fills!

També per sa part la patria gira 'ls ulls envers al cel
y diu:

—¿Fins quant, oh Deu, fins quant me veuré cruci-
ficada y martirizada per aquestos que 's diuhen fills
meus, però que 'm tractan com si fossin butxins? Jo que
he donat un gay ramell de Sants al cel; jo que he
combatut per espay de vuytcents anys contra 'ls faná-
tichs sectaris de la mitja lluna; jo que he sigut la sal-
vanguardia de la Religió Católica, advers los afiliats á
las hosts de Lutero y demás reformadors; jo que he de-
rramat la meva sanch contra l' águila francesa que re-
volucioná al mon ab la forsa de las armas y ab la llavor
de las malas doctrinas; jo la patria de la Verge del
Pilar, de la Concepció, de la Verge de Montserrat,
¿haig de estar engrellonada per los enemichs de la vri-
tat? ¡Oh Deu! ¿No hi há un que, encar que lluny de la
patria, ha consagrat sa vida en defensa de la Religió,
del Dret y de la Justicia?

Tan bon punt estava aquí la pobre Espanya en sa
lamentació, quan baixá del cel com una veu que deya:

—Creu y espera: la Verge no oblida á sa Espanya:
l' hora de Deu prest sonará.

Y aquesta veu de esperança, transportada per las
llestas auras, traspasá lo mar y arribá al flayrós jardí
per ahont s' hi pasejava l' Augusta Dama, y suspirá á
sa orella:

—Espera: l' hora de Deu sonará aviat.

Y la Dama, aixecant sos hermosos ulls al cel, dirigi-
al Omnipotent una mirada de gratitut y esperança,
mentres que las auras lleugeras tornavan vers la patria
y deyan á cada un dels verdaders fills d' Espanya:

—Creu y espera: Deu no os ha oblidat.

Equis.

TOT va succehir del modo que jo 'ls diré.
S' acostava 'l día de Santa Margarida á pas-
sos de gegant; però no de gegant d' aquests
qu' are están fent las delicias de la quitxalla:
que á la fi son iguals, si no més curts, que 'ls de las per-
sonas de tamany natural. S' acostava aquesta festa, com
estavam dihent, y 'ls diferents membres que formém lo
cos de Redacció (¿eh, quína manera d' expressarse?) 'ns
empescavam lo modo més propi y bonich de celebrar
lo sant de nostra R.....; y un día, lo nostre director 'ns
va péndrer pe 'l seu compte y 'ns digué aixís mateix,
pam ensá pam enllá:

—Tots vostés saben lo favor creixent que cada día,
dich, cada setmana, va recullint lo nostre periódich, y 'l
que reb un favor ja sab lo que li toca: correspondre. Y
la millor manera, al meu entendre, de fer un regalo al
públich, es publicant un número que valgui totas las
pessetas, encara que 's tinga que dar al módich preu de

deu cèntims. Al fi aquest, he fet dibuixar una porció de inicials y vinyetas, y lo número serà tirat á tres colors, contanhi 'l negre.

Nosaltres várem celebrar lo bon gust del director, y várem anunciar y várem esperar ab més dalé que ningú la publicació del tal número.

Peró ha succehit més encara. Lo director ha vist lo gust ab que ha sigut arrebatat dels *kioskos*, y ha determinat que hi haja sempre un color ó altre cada setmana en lo periódich, y que aquest se vengui altre vegada á cinch cèntims, ni més ni menos de lo que s pagan los números ordinaris.

Y aquí tenen explicada la millora.

Ab lo ben entés que LO CRIT no pensa dormirse damunt de sos llorers, sinó anar sempre avant y sent un dels periódichs més *adelantats* que 's publican; y *quien dijere lo contrario miente*.

—*

Lo mon es un tarit-tarot, un baliga-balaga, sense solta ni volta, que fá las cosas sense com van ni com venen, y no sab anar ben tocat y posat com cal y fer las cosas ob tots los ets y uts, no donant may un pas més enllá de l' altre ni anant ab peus de plom com toca á tota persona de pes.

Y no creguin que parli metafóricament, referintme als habitants del món! No, senyors, no; 'ls meus atachs van dirigits directament al món propiament dit, ó millor encara al sistema atmosfèrich.

Si no, digan vostés mateixos: ¿no es altament indigno y hasta una mica, mica, no més qu' una mica, criminal, la manera ab que está burlantse de nosaltres?

L' altre día 'm topo ab un amich meu que anava suant la gota mortal, y al véurel d' aquell modo, li dich:

—¿Hont vas tant acalorat?

—No 'm digas res, que vaig depressa.

—¿Peró es que no 's pot saber ahont vas?

—Cap als banys. Allá bé una jardinera; ¿pujas?

Y 'm va deixar plantat al bell mitj de la rambla dels Estudis.

Al cap de deu minuts pujo á un tranvía per anar-men cap á Gracia, y me 'l trobo sentat dins, ab l' americana cordada y petant de dents, ni més ni menos que si atravessés los Alpes.

—¿Ja vens dels banys?, li dich.

—He cambiat de pensament; vaig á posarme la capa.

Peró 'l cas es que no podém negar que la calor ja ha arribat, ab tota la varietat de géneros propis de la estació, com diuhen los dependents de comers, á pesar de que la temperatura está variant de pensament lo mateix qu' un polítich qualsevol.

Quedém, donchs, en que l' istiu ha pujat al poder antes que 'ls conservadors. Peró no desesperarse, que *à cada puerco le llega su San Martín*, y perdonin lo modo de senyalar.

—*

Entre altres cosas propis de Barcelona y d' enlloch més, tenim un tros de Rambla deixada de la má de Deu y de la del Municipi.

En Víctor Balaguer, cronista d' aquesta ciutat, pot tráurer un partit magnífich quant ho consigui, estenent-se en consideracions metalúrgicas xanxulleras, anotant de pas la formalitat dels empresaris de nostres temps històrichs, que diu 'n Castelar.

La fetxa 'n que 's van comensar las obras famosas, no es fácil que la pugui trobar en cap crónica, per antiga que siga; lo que li farán falta serán detalls, perque 'n trobará á dojo 'n las crónicas de la *Barcelona cómica* de 'n Nitram.

Allí hi trobará de tot. Desde l' estil de 'n Sánchez Pérez hasta la falta de sentit comú inclusiu.

ANGEL ROMÁNTICH.

LO CRIT D' ESPANYA

A LA MEMORIA DEL MALAGUANYAT AMICH MEU

ESTEVE CAMPRECIÓS

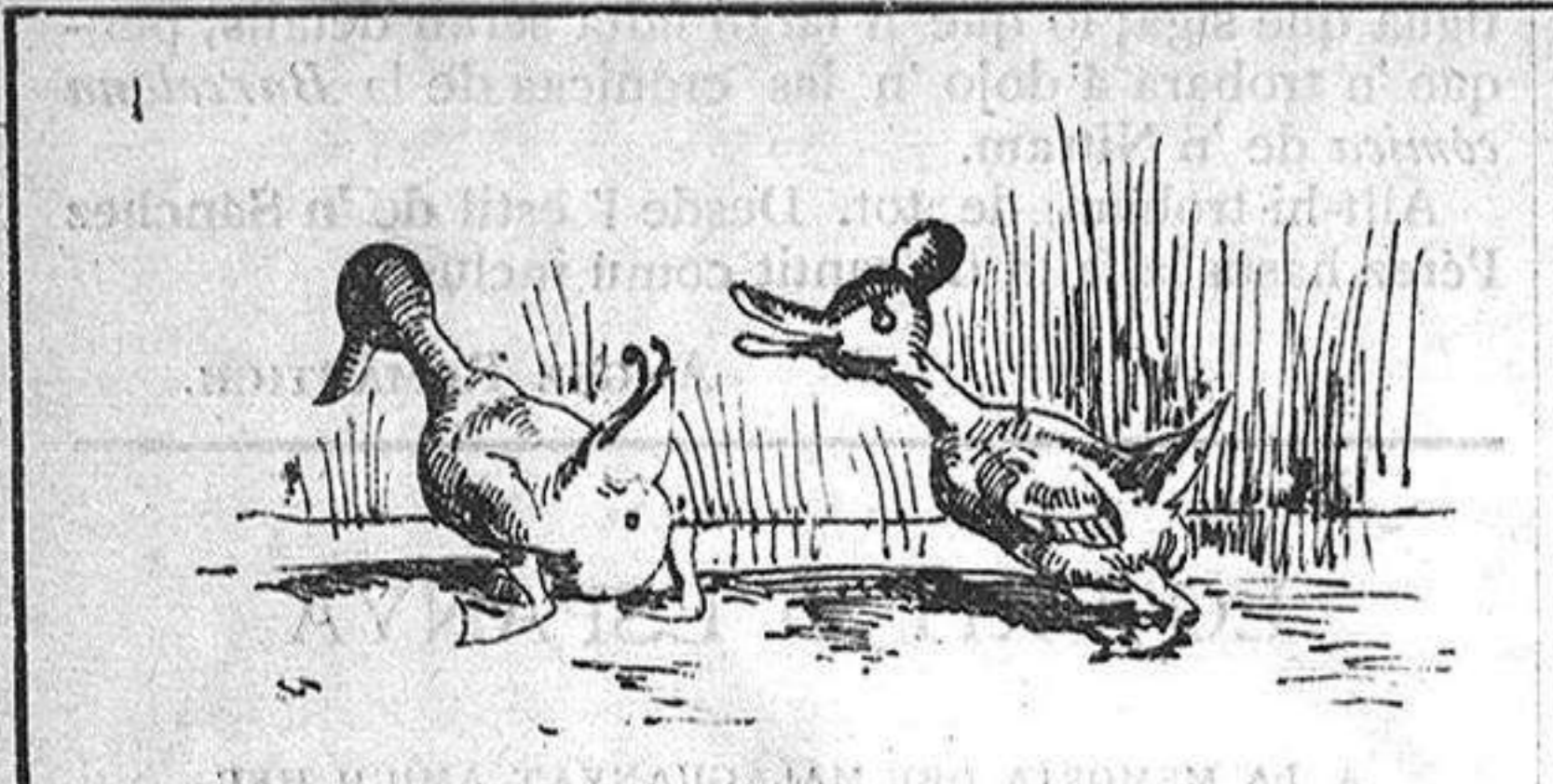
EPASSANT tots los fulls de nostre historia y contant un per un sos nobles fets, comensant per las més remotas épocas fins á trobarnos en los nostres temps, trobarém qu' aquells héroes que lluytaren en lo camp de batalla com valents,

ó que 'n las lletres y arts se distingiren anant á la vanguardia del progrés, sos cors nobles y honrats s' entusiasman al crit de ¡visca Deu, la Patria y 'l Rey!

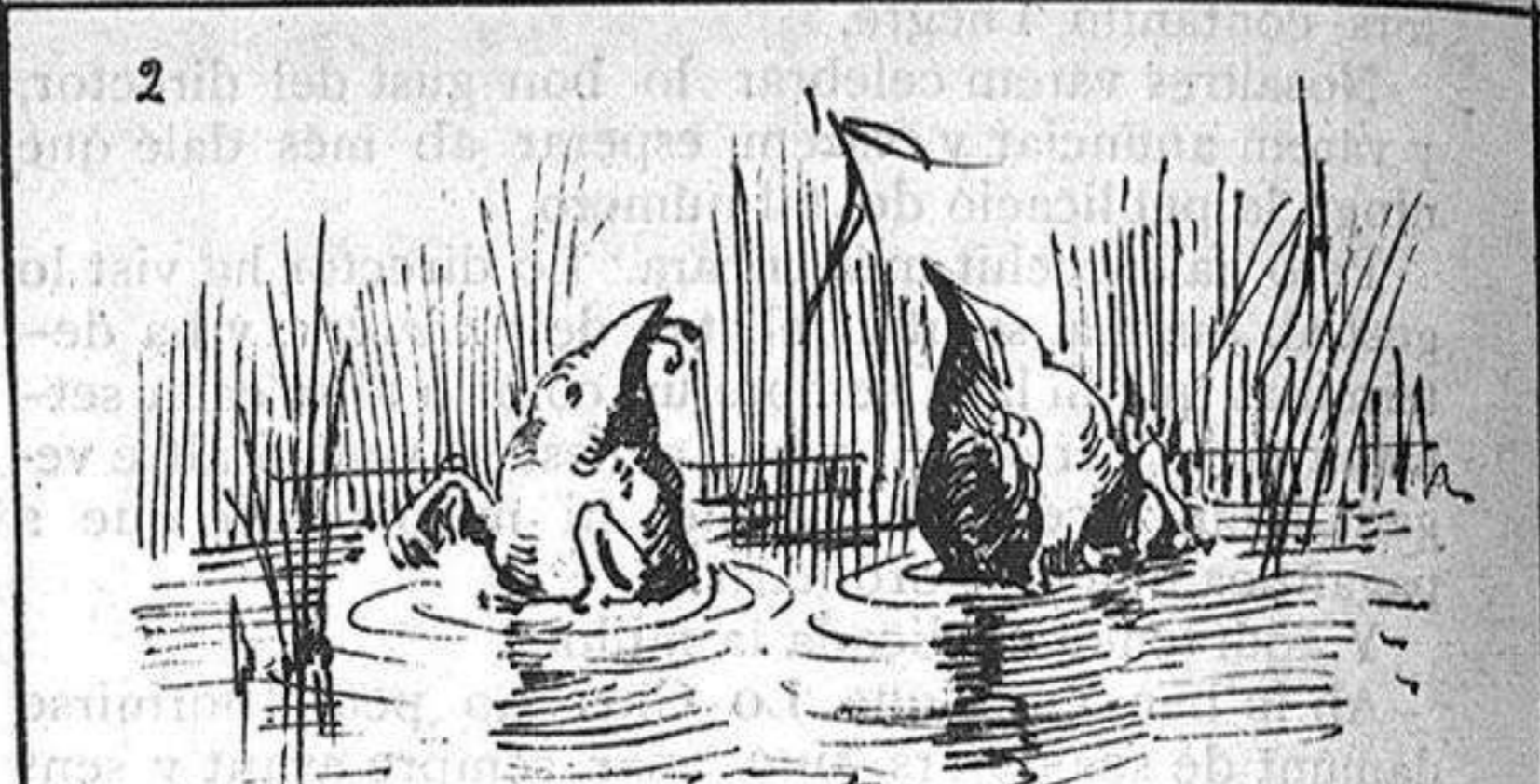
Pelay al comensar la reconquista, portant baix lo seu mando poca gent, pro cremant en son cor foch d' entusiasme y alimentada l' ánima ab la fé, los seus mals armaments y pocas forsas sapigueren suplir perfectament, humillant á las tropas enemigas y fent rendir al home més valent, mentres feyan cruixir la inmensa volta al crit de ¡visca Deu, la Patria y 'l Rey!

Y las tropas del Cid que passejaren lo penó castellá per tot arreu, y que foren miradas ab respecte desde 'l súbdit humil al rey mateix; las tropas qu' al saber que s' acostavan fugia l' enemich més que corrent, y que fins la morisma més salvatge tremolava al mirarse al davant seu, portava també escrit en sa bandera lo crit de ¡visca Deu, la Patria y 'l Rey!

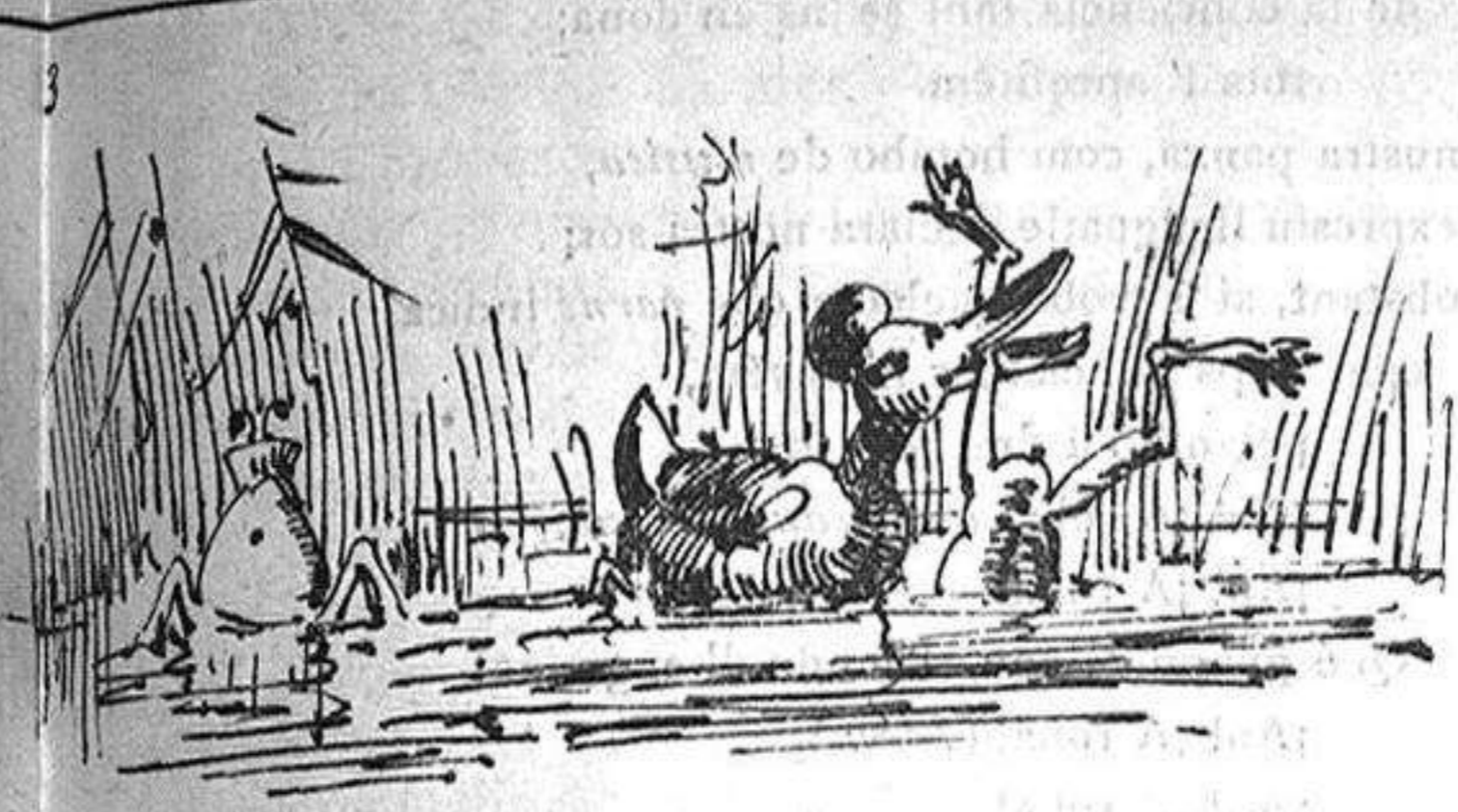
Quant ja 'ls moros tancats dintre Granada, no poguent resistirse un día més, van tenir que rendir l' últim qu' hi havia en tota la Península de seu, van deixar sa ciutat més estimada, que per ella lluytaren tant de temps, passant á ser després de la corona que cenyían aquells catòlics reys que duyan també escrit en sa bandera lo crit de ¡visca Deu, la Patria y 'l Rey!

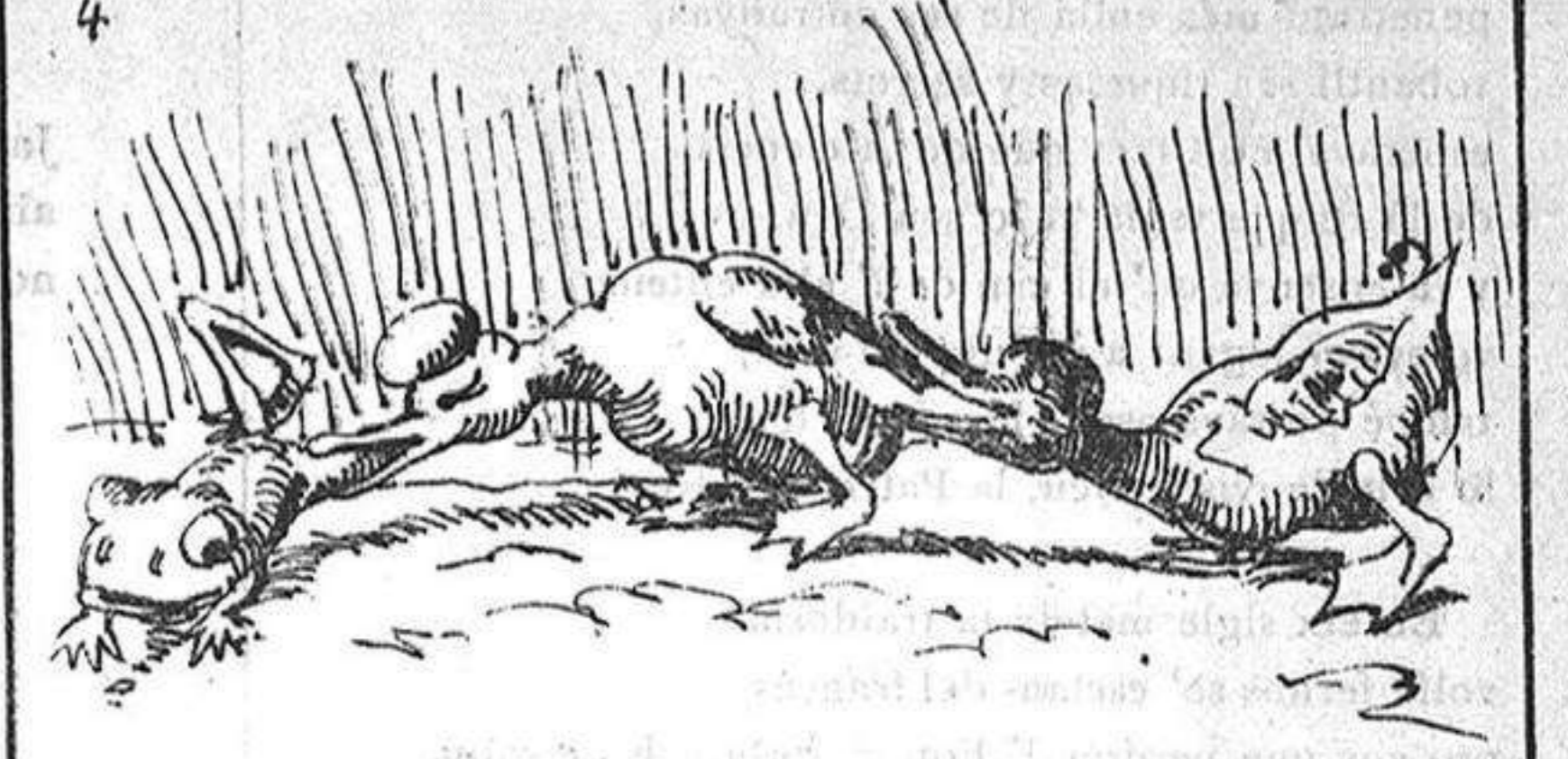
—Qu' aném al estany, Petit?
—Apa, anemhi, ja ho has dit.

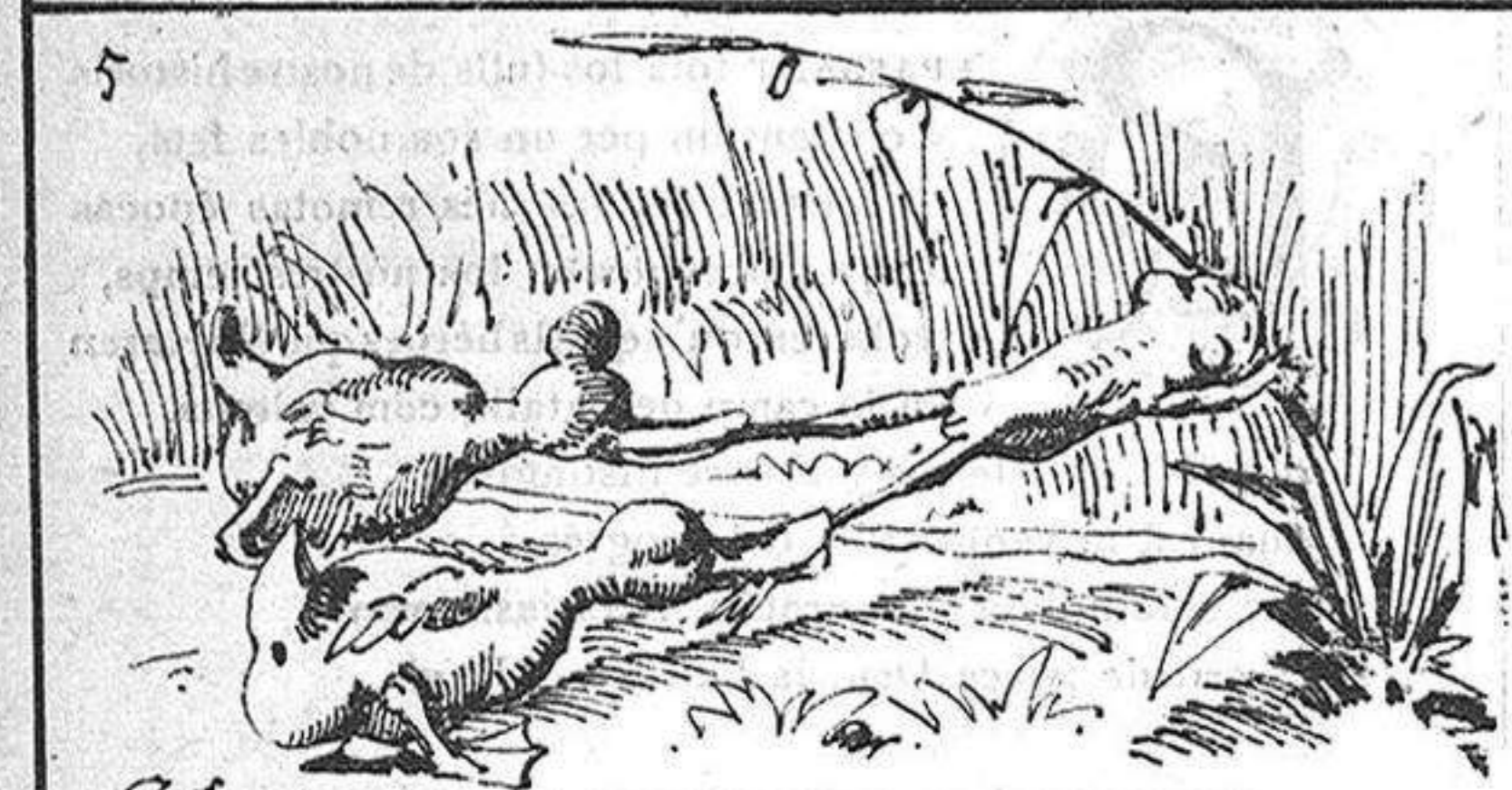
—Géla més que no se qué.
—Viam qui aguanta més l' alé.

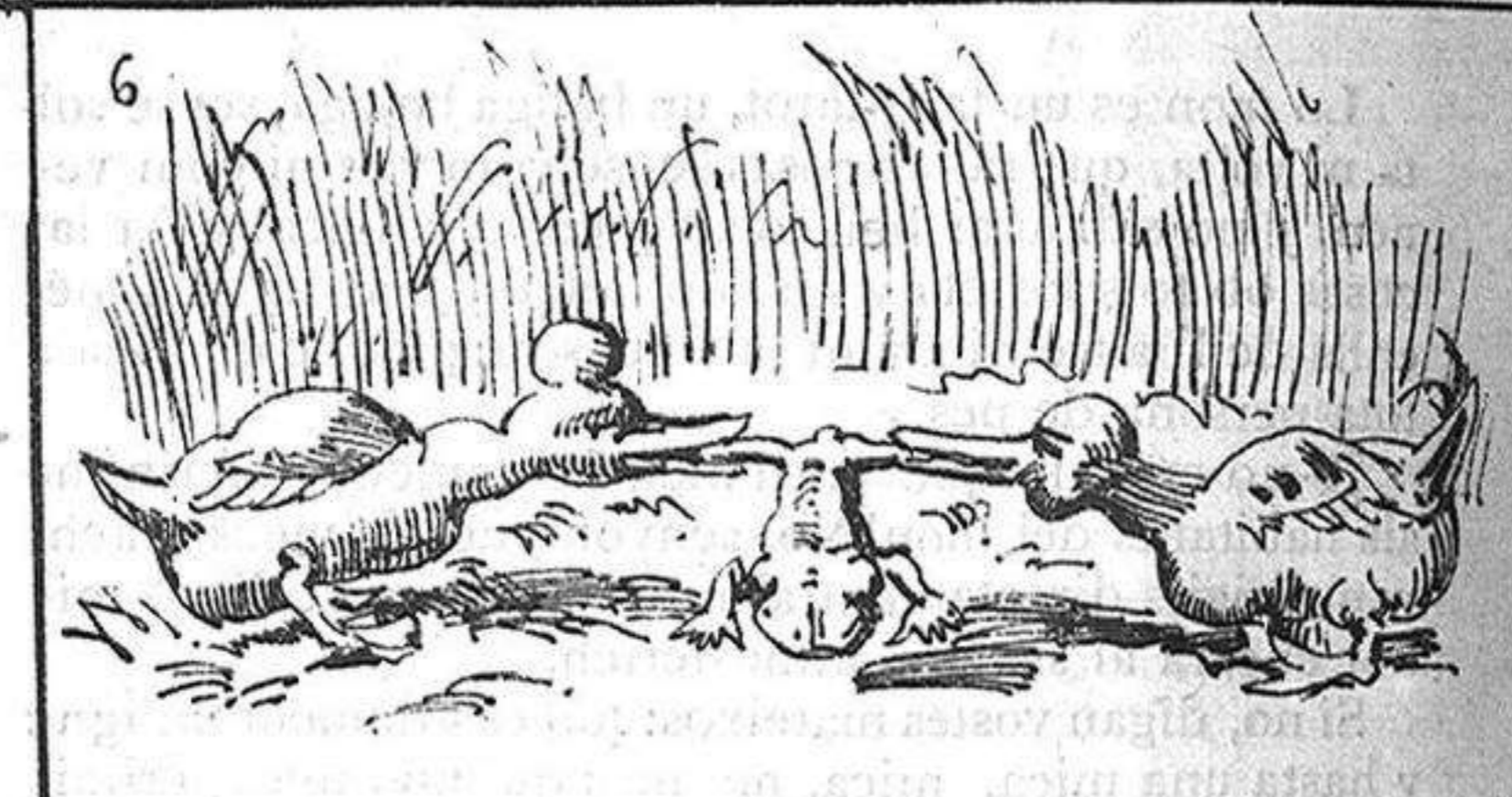
—Qué he agafat per la pota?
Ja t' he filat;... ets granota!

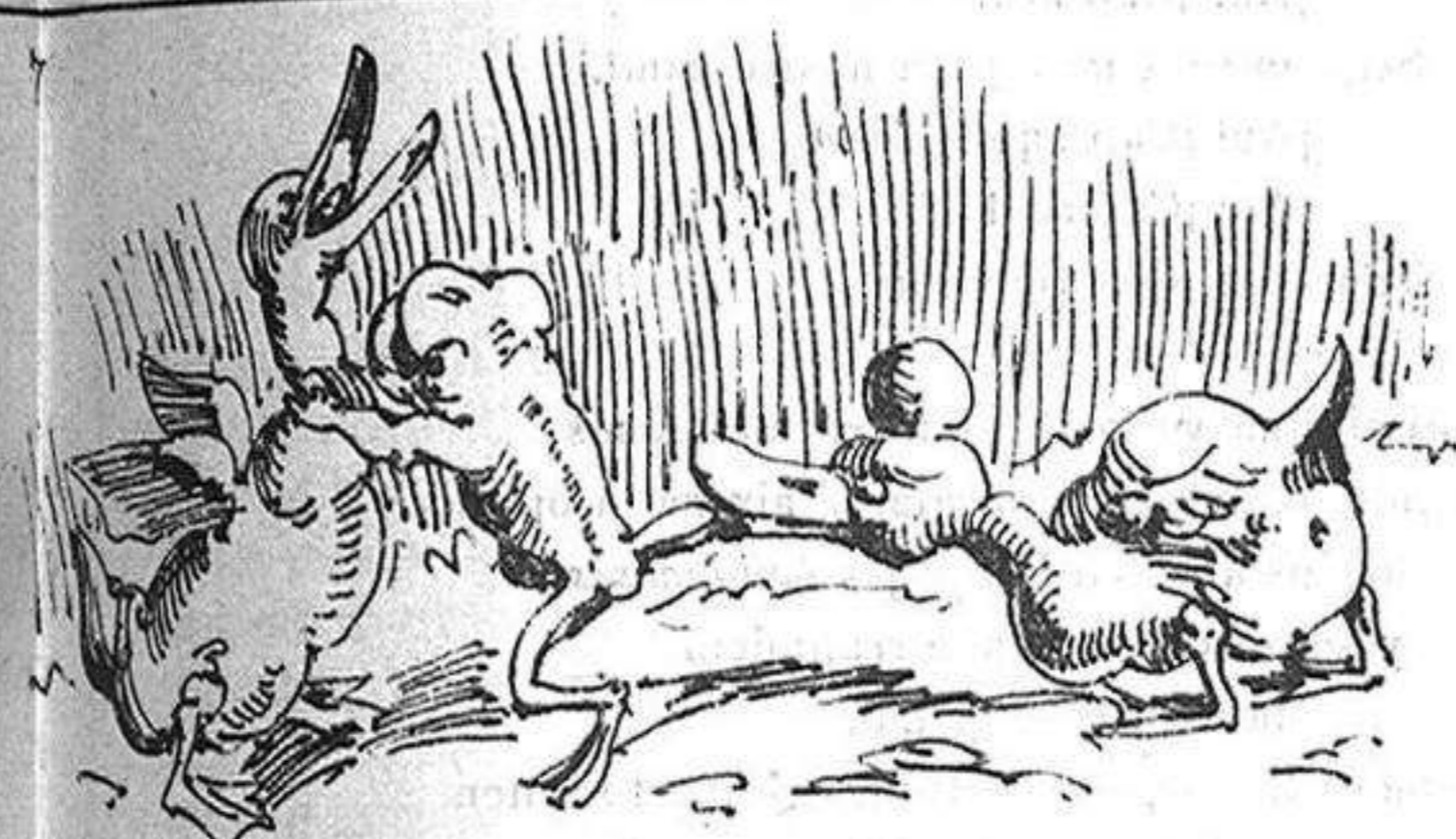
—Viam si abans que surti aquell
li llogo el pis del ventrell!...

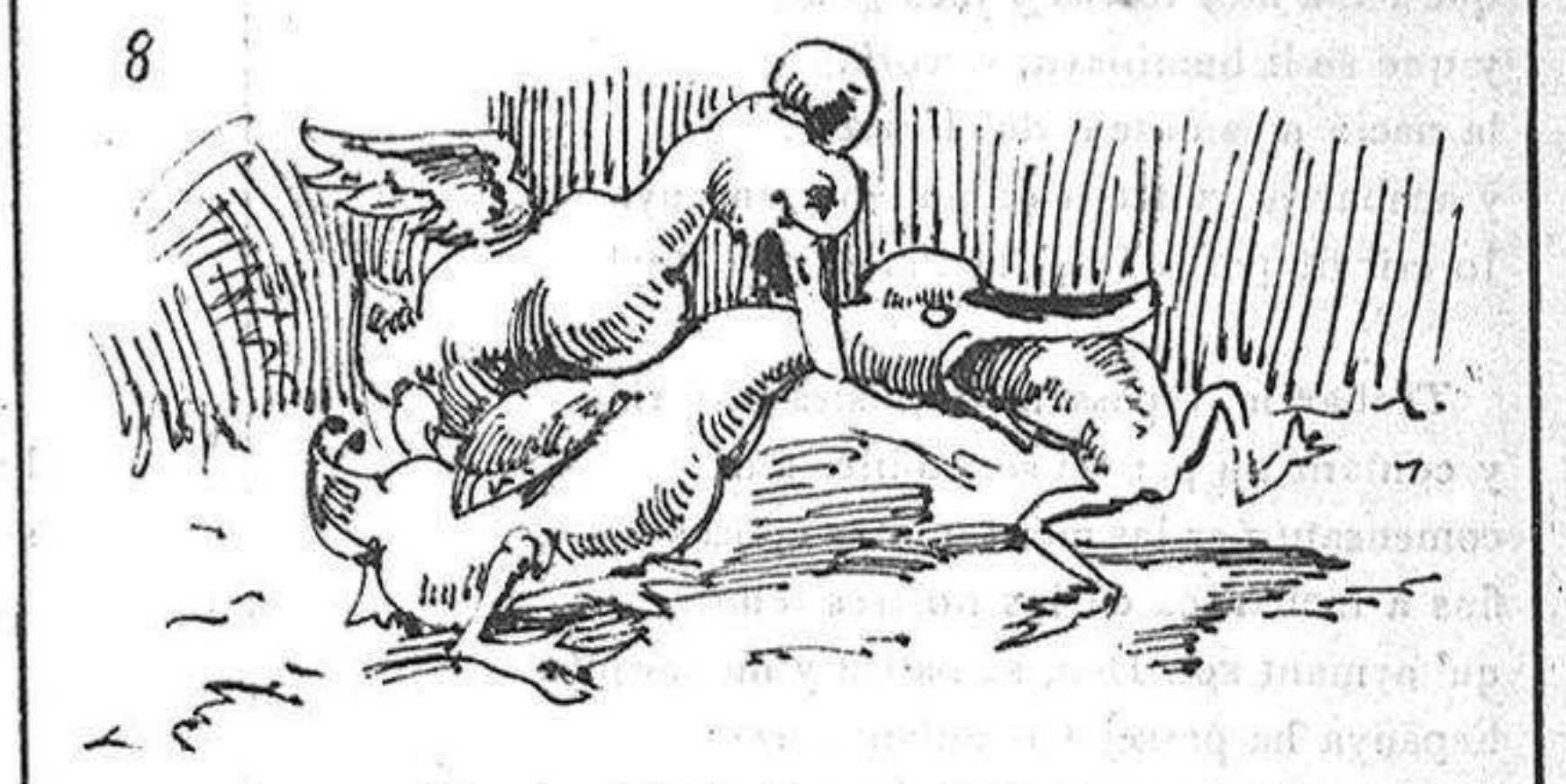
—Ep! part hi vuy, mal carat!
—(Llamp de Deu ja m' ha filat!)

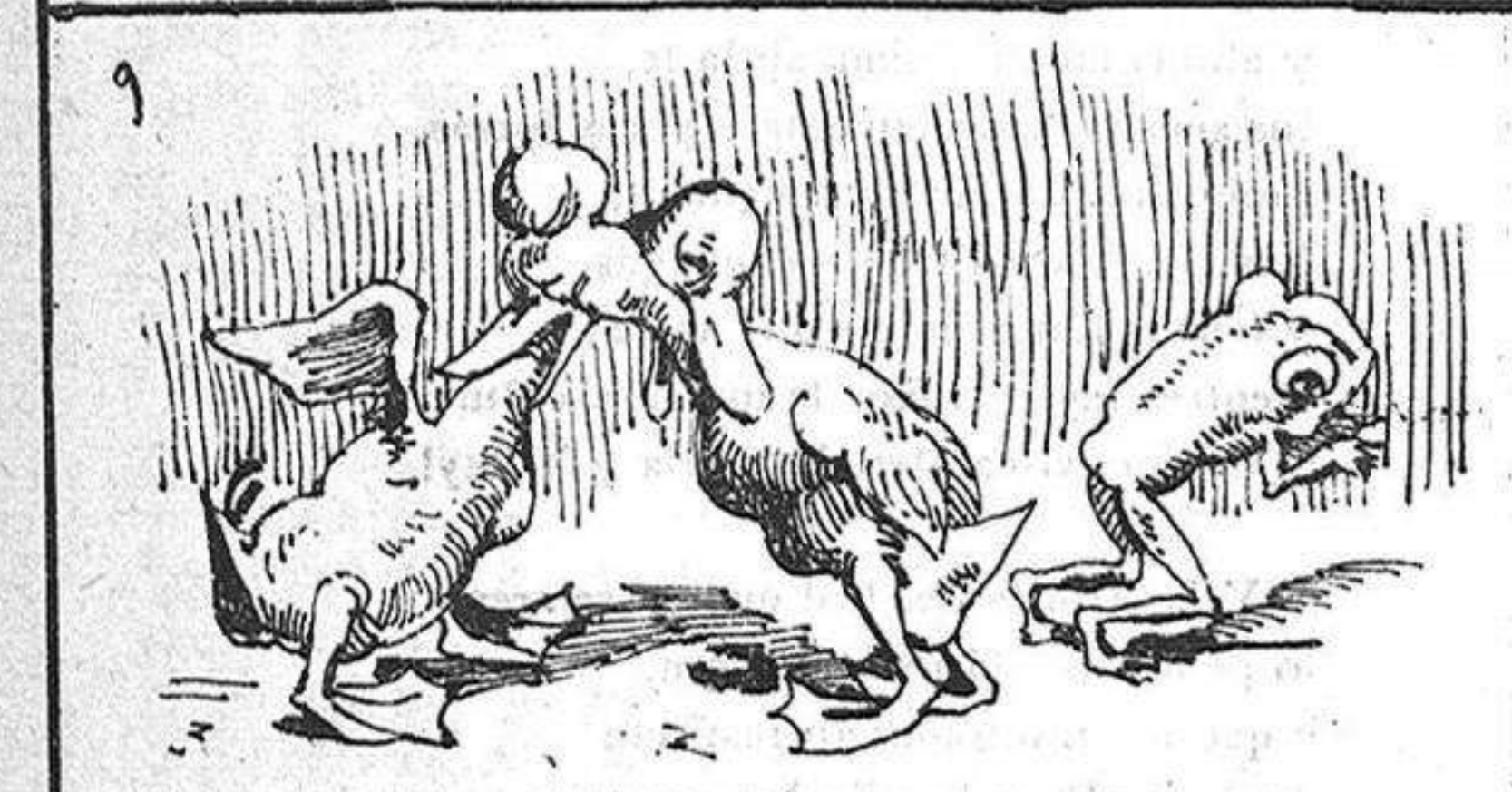
—Créume, noy, déixala anár,
—Cá bagret! me n' has de dar.

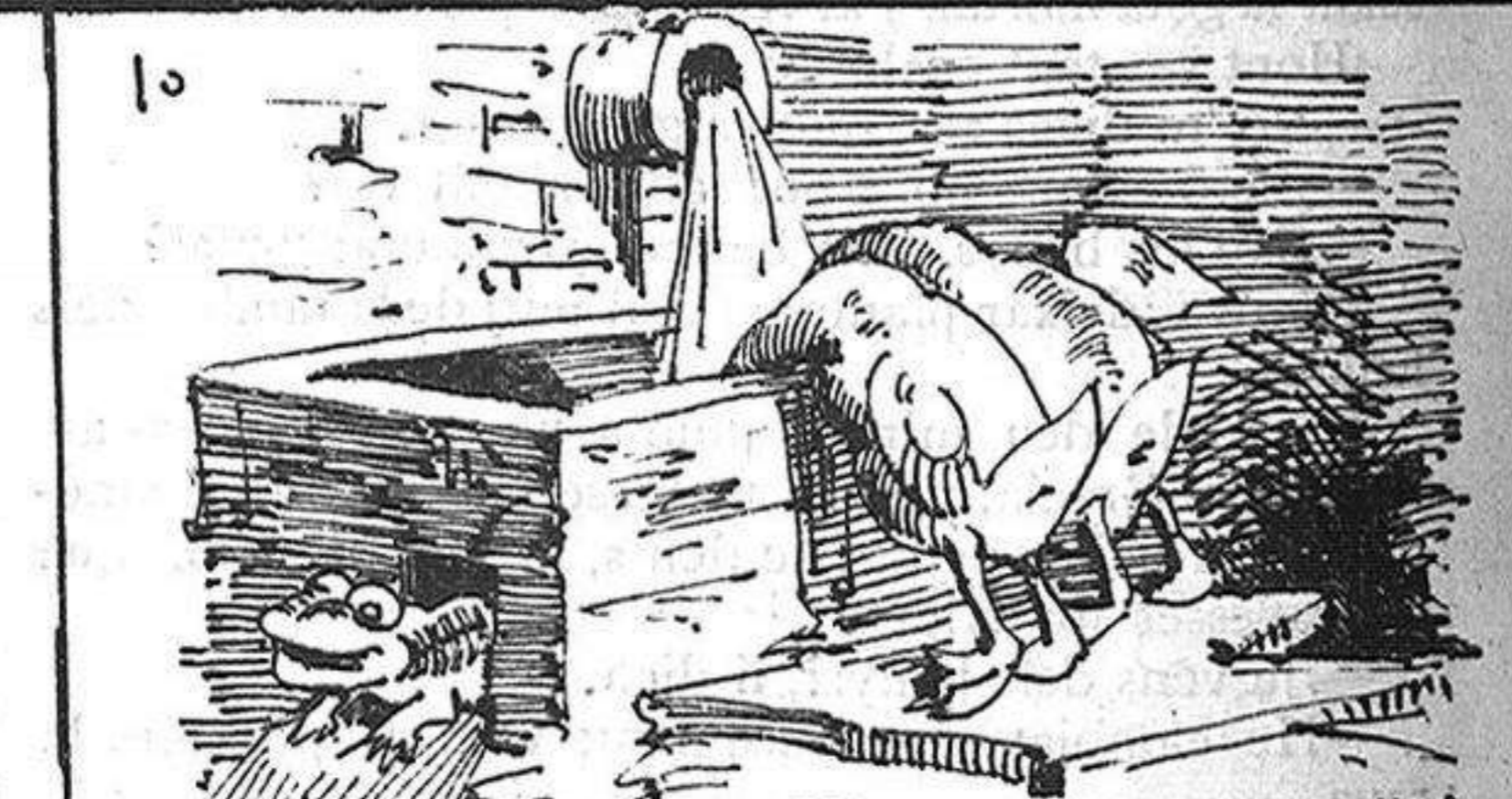
—Aquet si qu' es un mal punt,
Home no val, dos contra un.

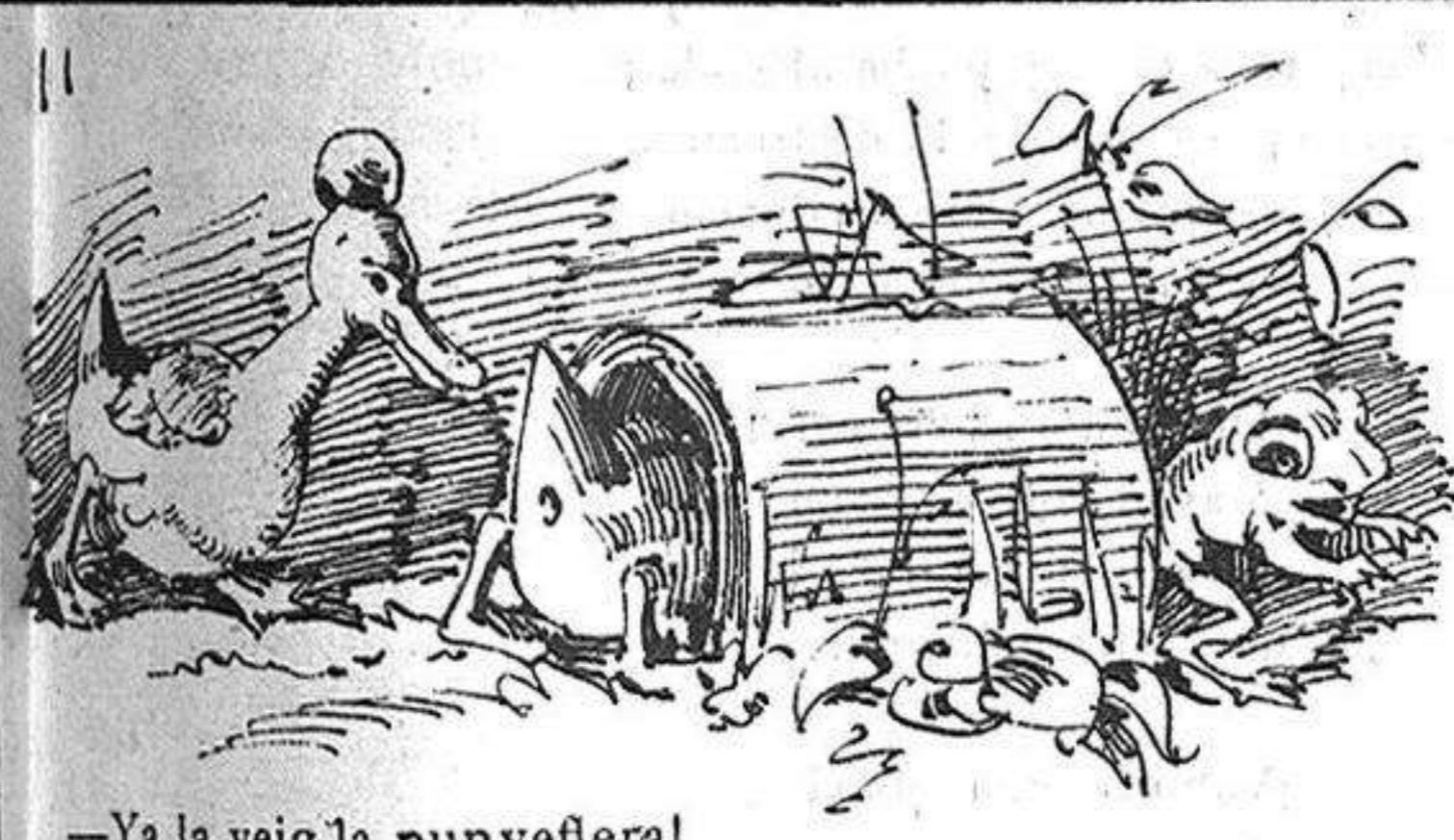
—No 't valdrán las malas manyas,
—Ep tú! no val, que m' escanyas!

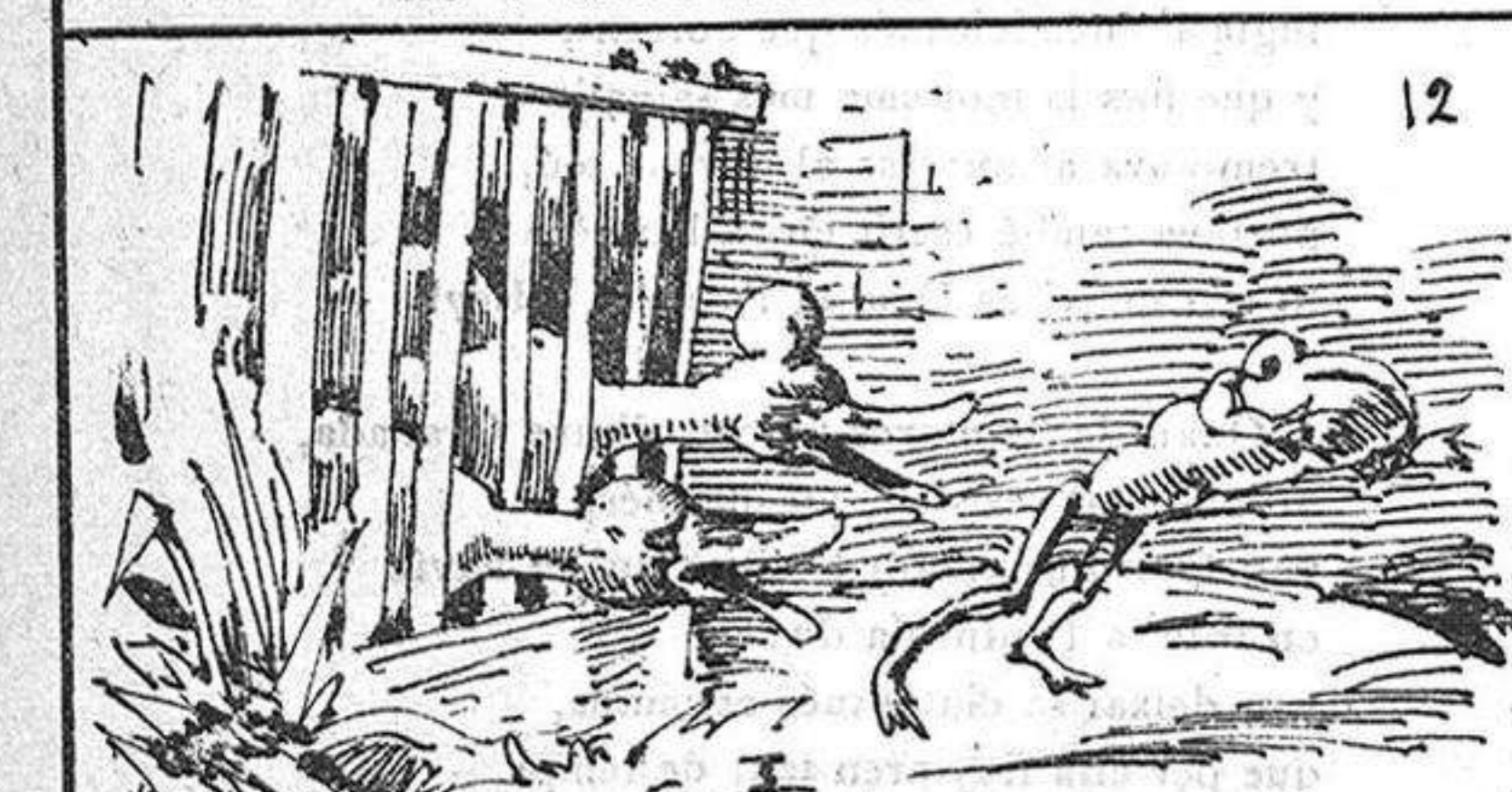
—M' has pessigat, pero ara
no 't valdrá crida á ta mara.

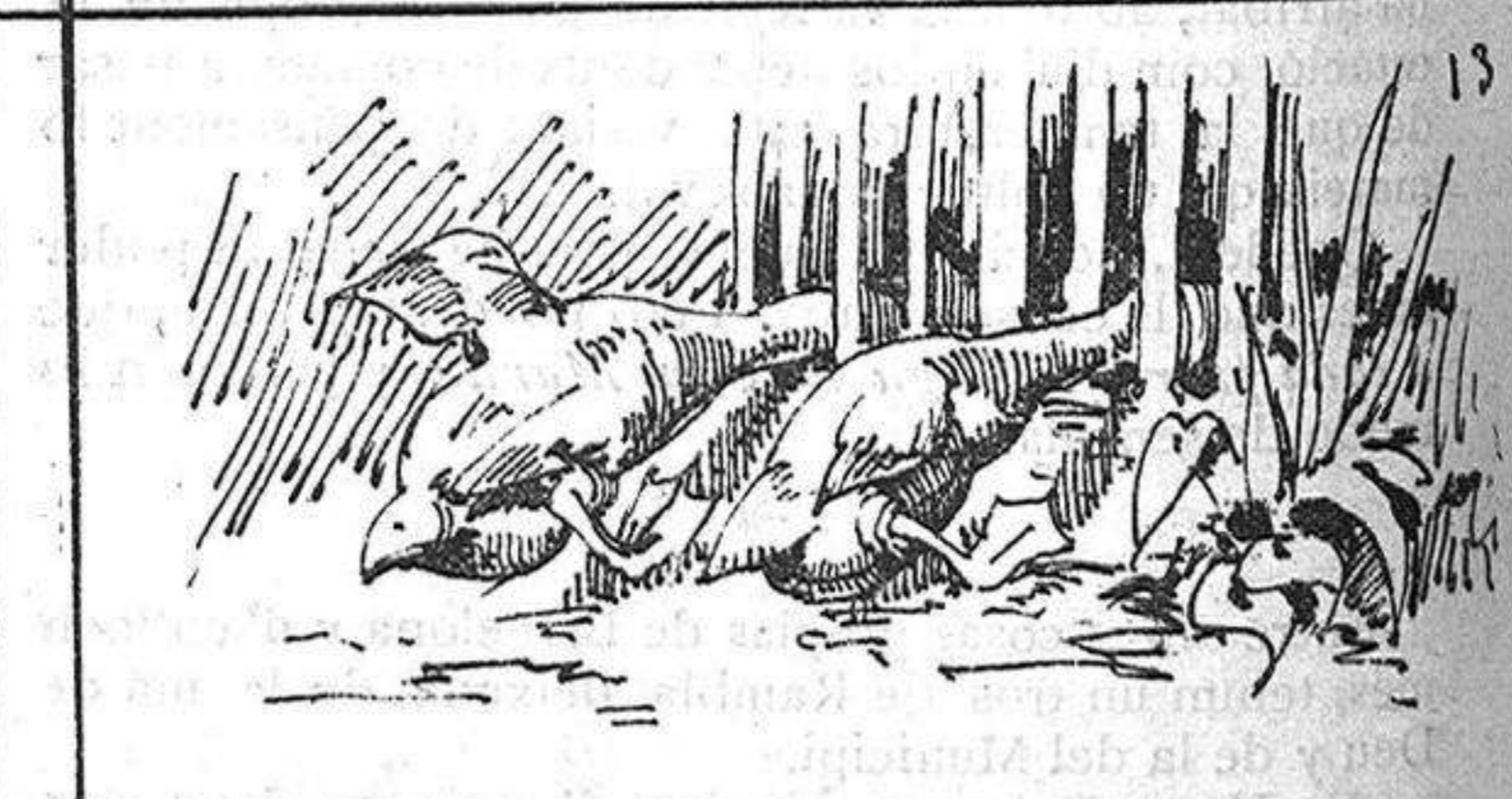
—Véus, per havernos brallat?
—Calla que surt pel forat.

—Ya la veig la punyeflera!
—La voltaré per darrera.

—Ara si que 'ns ha trompat,
vés qui hi passa p' el reixat!...

—Noy ara no puch sortir!..
—Oh, ni jo, pobre de mí!

—De quina m' hauré escapada
sort que soch espabilada.

—Ahont 'm dú aquest home gros?
—No ho sé,
Cuiné.—A fervos ab arrós.

H. Bury

Quant Colón á mercés de naus lleugeras
humillava l' orgull del mar valent,
penetrant més enllà de sas entranyas,
robantli sas riquesas y secrets,
esperava molt més que de la ciencia
de la fé que tenia 'n lo seu Deu,
y la ensenya qu' al cim de l' alta entena
voleyava jugant á impuls del vent,
també portava escrit lo sagrat lema,
lo crit de ¡visca Deu, la Patria y 'l Rey!

En eix sigle mateix la traidoria
volia feros se' esclaus del francès,
pro ans que perdre l' honor, hubriach de rabia
se vá aixecar lo poble al devant seu;
sens mirar qu' era aquest lo lleó del sigle,
que tenia més forsas y més gent,
y que se li humillava, si volia,
la nació més potent del Univers,
y acabarem vencent duhent per ensenya
lo crit de ¡visca Deu, la Patria y 'l Rey!

Trobarém, repassant la nostra historia
y contant un per un sos nobles fets,
comensant per las més remotas épocas
fins á trobarnos en los nostres temps,
qu' ayment son Deu, sa patria y monarquia
Espanya ha passejat triufant arreu;
y mentrestant que Deu no 'ns desampari,
aixís com ara, abans y en tots los temps,
sempre ha estat y será lo crit d' Espanya
lo crit de ¡Visca Deu, la Patria y 'l Rey!

ÁNGEL ROMÁNTICH.

RETRATOS AL CARBÓ

SINFONÍA

(Música del vals del Caballero de Gracia de «La Gran Vía»)

* Som la tropa que més brilla
dins de l' olla lliberal,
desde 'l fiero Ruiz Zorrilla
al pastelero Pidal.
Si bé sembla devegadas
que renyim y que 'ns peguem,
no 'n fen cás, puig son bromadas
ab las quals nos distrayém.

Ara 'l CRIT D' ESPANYA—ens retratará
perque tothom veigi—de cert lo que hi há.
Peró si Don Carlos—á treure'ns no ve,
lo que hem fet fins ara—tornarém á fé.

Pel bon pel que lluhim,
pel nostre ayre triomfal
á la llegua 's coneix
lo qui es lliberal.

Sempre que alguna proporció bona
d' endrapá quartos devant veyém,
de la conciencia tant se 'ns en dona;
tots l' aprofitém.

Ja nostra panxa, com bombo de *musica*,
ab expresiu llenguatge declara nostra sor;
no obstant, si 's troba quelcom que *parné* indica,
com llops insaciabls hi cayém,
pelantho á dret y á tort.
¡Aul ¡A robá! (*Marcant l' acció.*)
¡Aul ¡A robá!
•Qué guapo es aquest modo d' engreixá!
¡Aul ¡A robá! (*Idem.*)
¡Aul ¡A robá!
¡Aixó es lo benestál
¡Aul ¡Cap aquí! (*Idem.*)
¡Aul ¡Cap allí!
Seguím sens may pará nostre camí.
¡Aul ¡Cap aquí! (*Idem.*)
¡Aul ¡Cap allí!
Tant sols s' es rich així.

Si alguna volta son tant escandalosos
los nostres fets que, airada, s' aixeca la opinió,
sempre 'ns absolen los jutjes *bondadosos*
y sense cap cuydado reanudém
la nostra ocupació.

Quant los pagesos—ni un sol quarto tenen,
quant las botigas—ben poch ó gens venen,
la miseria més gran—ens aumenta l' afany.

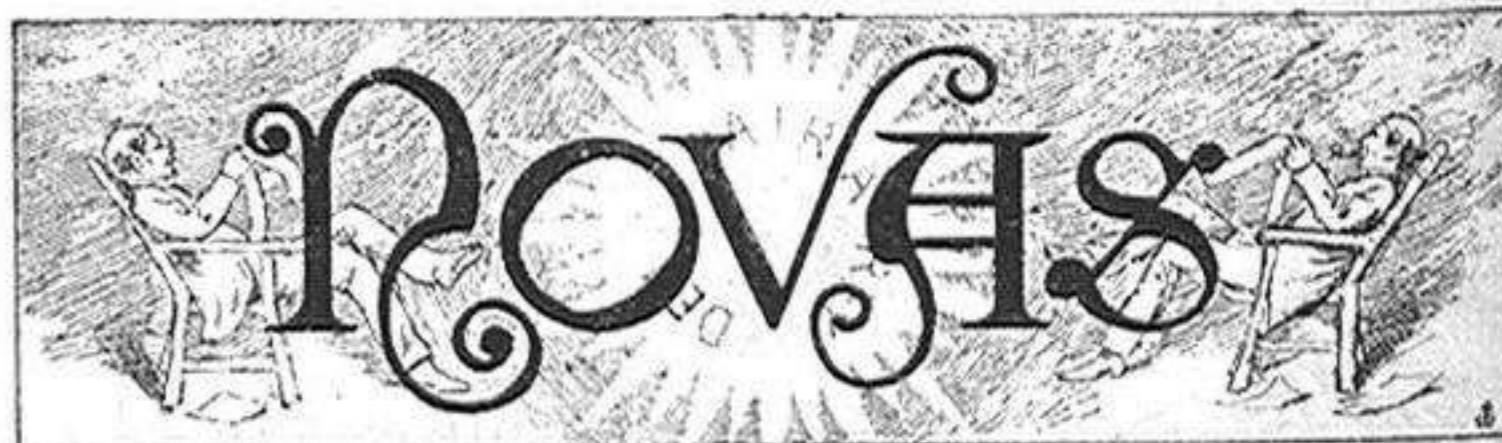
Després d' estarnos sense la menjadora,
ve l' esperada crisis y pujém al poder;
los pressupostos senten la destructora
petjada que nosaltres hi doném
y en lloch queda un ram vert.

¡Qué tonto es ser carlí!
¡May si pot tindre un rall!
¡Lo qui vulgui lluhí
que 's fassi lliberal!

¡Valor! ¡ningú afluixil!
¡Avant sempre 'l pas!
No hi fá que 'ns dibuixi
lo DR. CHAS-CÁS.

Jo. ¡Vista á la derecha! ¡Firmes!
¡Media vuelta y de frente!
¡Mar!

DR. CHAS-CÁS.

Ja ho veuen nostres lectors: milloras y més milloras. No d' altre manera podém correspondrer al favor

cada dia creixent que 'l públich ve dispensant á nostre setmanari, que després de las reformas introduhidas al comensar lo 1890, ha prés y está prenent un vol de dia en dia més extens.

A tots los afavoridors de LO CRIT D' ESPANYA quedem de cor agrahts, y 'ls prometém millorar constantment nostra publicació, á mida de nostros esforços, que may arribarán á compensar lo que al públich tenim qu' estar reconeguts.

~

En la setmana última morí la tía de nostre respectable correligionari senyor Llauder, la senyora donya Antonia de Dalmases y de Bufalá.

LO CRIT D' ESPANYA s' associa á la pena del esforçat propagandista catalá, y prega á Deu per l' ánima de la difunta.

~

Nostre estimat amich y correligionari y digníssim vocal de la Junta del *Círcul Tradicionalista* d' aquesta ciutat Sr. Muntadas, ha tingut la felís idea de regalar al Excm. Sr. Marqués de Cerralbo una de las pedras recullidas dins l' hotel de Roma, en Valencia, en la memorable jornada del 10 d' abril.

Dita pedra, que pesa 1.100 grams, descansa sobre una base d' or y metall cisellat, ab alegorias; porta en un costat l' escut de Barcelona y l' adorna un artístich ramatje de llorer, en cada una de las quals fullas hi ha grabat lo nom de las poblacions catalanas y valencianas recorregudas triumfalment pel senyor Marqués.

El Estandarte Real publicarà una reproducció de aquest hermós y oportuníssim regalo, pel que felicitem al senyor Muntadas, no duptant que 'l Marqués de Cerralbo l' ha de considerar com al més preciós dels innumerables objectes d' art qu' enclou son palau de Madrid.

EPIGRAMAS

En Mateu es un cuyné
que guisa ab lliberal farsa,
per perdiu 'ns dona garsa
y per colóm esparvé.

~

Tu qu' ets perruqué, Marsal,
y treballas feyna fina,
ves al Congrés y *pentina*
aquell tupé lliberal.

~

Es de barra y molta gana
té lo noy de 'n Menció.
—Que 'l posi per progressista
que tindrà colocació.

~

La ploma pe 'ls escriptors,
y pe 'ls pagesos l' aixada,
y pe 'ls lliure-pensadors
aufals, garrofa y cibada.

NANI TOTI.

T. M. y R., Barcelona.—Passi per aquesta Redacció y li faré algunas advertencias.

R. del O., Reus.—No pot anar per dolenta.

Pepito Casas, Barcelona.—Idem.

S. T. y O., ídem.—Idem de ídem.

R. F., Olot.—Idem, ídem, ídem.

L. A., C. D. y N. T.—Se publicará.

P. S. N., Mataró.—Ja veurá, anem per pams. Si la novia de vosté li ha donat carbassa, está molt bé; dich, está molt mal; però per mal fet que siga 'l donar carbassas, may ho arribará á ser tant com lo dedicar versos dolents. Me consta.

M. T. y T., Valls.—Ab molt gust li publicaríam las sevas *Lamentacions d' un poeta*; però en temps tant calorosos 'ns ha fet por. Si acás, vosté ha de ferse cárrech de danys y perjudicis.

N. de F., Girona.—Espero que 'm dirás algo de per aquí, porque ja fá temps que no m' escrius. Saluda als amichs.

J. C., Badalona.—

Aucellet que vas pe 'ls ayres
ves á dir á aquest senyor
que no 'ns remeti més versos
que 'ns fá venir mal de cor.

A. y R.—Es massa serio.

Julio, Peret y C.—No pot ser de cap manera. ¿No veuhem que ja ningú s'entreté 'n endevinar xaradas?

S. M.—No 's desesperi, ja li publicarém; hi há més díes que llangonissas.

J. R. y M., Girona.—Vaja, no quedarà desairat del tot; vaig á publicarli un cantar:

Si algun cop tu sents angunia
á dedintre del teu cor,
no t' espantis, vida meva,
es qu' estich morint d' amor.

Quín candor y quina ánima més candorosa. No 's pot negar qu' aixó seu es de lo més sentimental que s' ha escrit desde 'l temps de Cervantes fins als de Zorrilla y 'l Noy de Tona. Seguint per aquest camí arribará lluny, molt lluny, fins á perdrens la vista, si es que no 's queda á *dedintre*.

Serafi Romántich.—Vosté está mol carregat de romansos. De totas maneras li agraím l' intenció en son just valor.

Voltreganés.—Alló de «Lo Dragó infernal», quant ho varem rebre ja havia fet salat. L' assumpto, s' entén.

Robinson, Girona.—Jo no sé de quín modo s'ha de dir perque entenguin que 'ls treballs no poden ser serios. Y es llástima, perque vosté ho fá bé.

A. N. y S., Barcelona.—Los seus versos deixan bastant que desitjar. Retocats una mica podrán anar. Procuri perfilarse.

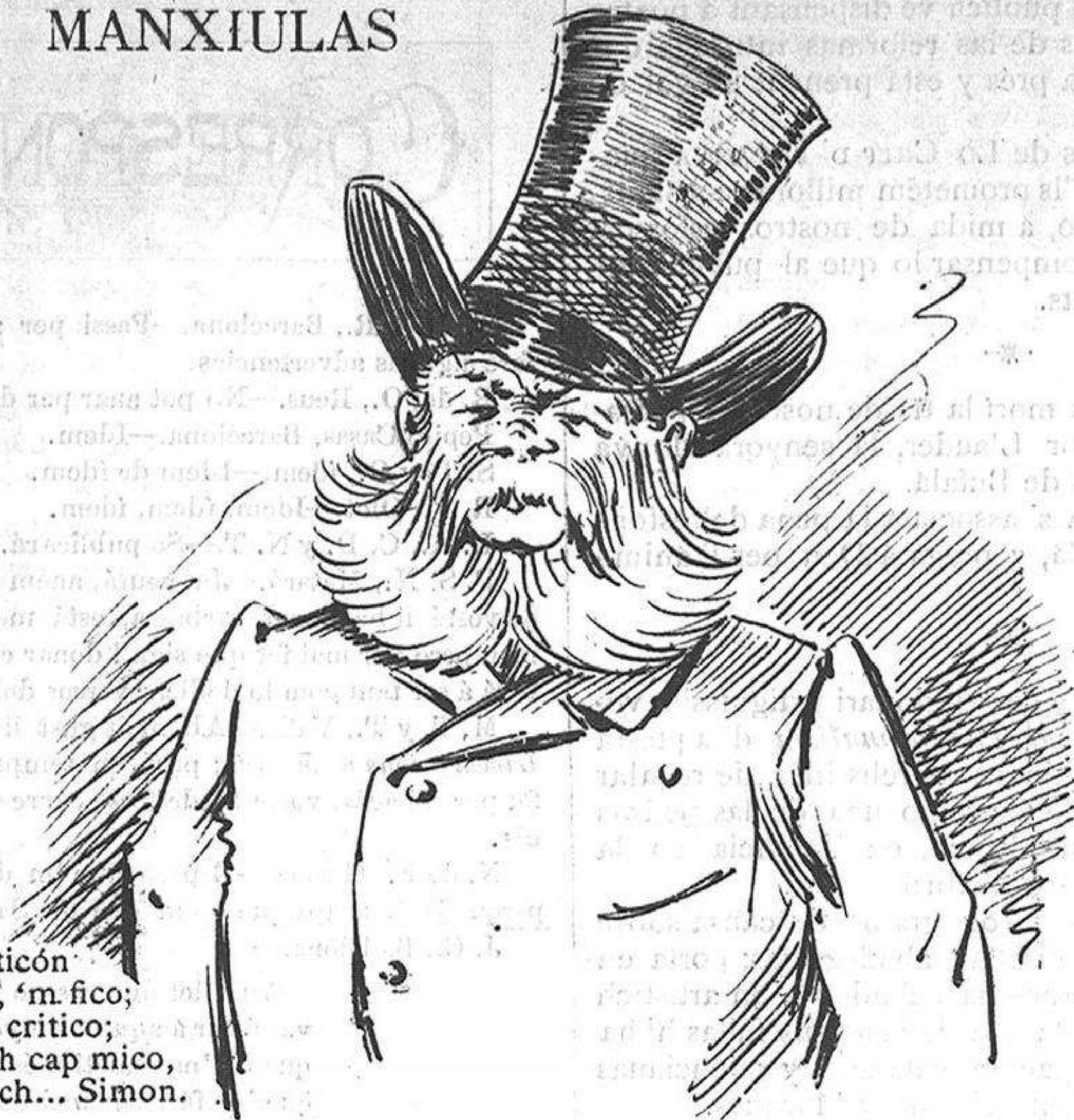
Un Apotecari vell, Esparraguera.—Lo seu está bastant bé, però peca per difús. Segueixi aquest lema: curt y xispejant.

Voltreganés.—«Las dos banderas» 'ns han agradat molt, pró molt.¡

Dispensin tots si hem tardat tant en contestar als que 'ns favoreixen ab los seus escrits. D' ara 'n davant procurarem satisfer millor lo just desitj ab que cada qual espera la opinió que formem de sos treballs.

Barcelona.— Imprenta de Fidel Giró, Córtes, 212 bis.

MANXIULAS

Soch escritor críticón
y ab tot lo que fan, 'm. fico;
rés conéch del que critico;
y encar que no soch cap mico,
ho semblo y 'm dich... Simon.

ANUNCIIS

Fábrica
de cotillas de varias classes

—i de i—

FILLAS DE DUAT

ENVIO Á PROVINCIAS

Archs. 4, tenda y Sagristans, 5, 3.º. 1.^a
BARCELONA

LLANA Y MANXIULAS

Llibre de molta gresca, prosa y vers,
dedicat als llanuts ab manxiulas pel
clatell dels esquilats, y moltes cosas més
PREU: 4 RALS

LA TABOLA

150 riallas, 3 rals.—Un llibre pre-
miat, que abans valia 2 rals, UN RA-
LET.—De venda en aquesta adminis-
tració.

SASTRERÍA CATÓLICA

Vestits á mida desde las classes regulars á las més
superiors.

GÉNEROS DEL PAIS Y EXTRANJERS

Preus relativament baratos segons classe.

14, TAPINERÍA, 14—BARCELONA

GENEROS DE PUNT

-- de --

GONZALO COMELLA

3, Carrer de la Boquería, 3.

BARCELONA

TANCAT LOS DIAS DE FESTA

ENQUADERNACIONES

en un día luxosas y senzillas en lo
taller de

PENELLA Y BOSCH

Molas, 29, prop la de Fontanella.

BARCELONA

ESTAMPERÍA

de NTRA SRA. DE LA MERCÉ

de MARIANO DE LA C. CODINA

Taller d'imatges de fusta, de totes classes.

FÁBRICA DE MARCHS

Oleografias, Cromos, Grabats, Felicitacions, Sor-
presas, etc.

ENVÍO A LAS AMÉRICAS

Tancat los días de festa.—ARCHS, 7, BOTIGA

EL
Estandarte Real

Ilustració

MILITAR CARLISTA

Plas. 7⁵⁰ l' any

SE SUSCREIU

en

AQUESTA ADMINISTRACIÓ